

Structural Equation Modeling of the Relationship between Media Literacy and Information Literacy with the Acceptance of E-Learning during the COVID-19 Pandemic Period (Case Study: Students of Tabriz Islamic Art University)

Rahim Shahbazi

Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Madani University of Azerbaijan, Tabriz, Iran (**Corresponding author**). shahbaz@azaruniv.ac.ir

Abolfazl Ghasemzadeh

Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Madani University of Azerbaijan, Tabriz, Iran. ghasemzadeh@azaruniv.ac.ir

Nosrat Mehri

Master's degree, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Madani University of Azerbaijan, Tabriz, Iran. n_mehri_sh@yahoo.com

Majid Dadashzadeh

Ph.D., Faculty of Educational Sciences and Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. dr.dadashzade@gmail.com

Abstract

Purpose: This research aimed to investigate the relationship between media literacy and information literacy with students' acceptance of e-learning using structural equation modeling.

Method: The current research is applied in nature, employing a descriptive survey based on structural equation modeling. The statistical population of the study comprised all students of Tabriz Islamic Art University (2743), from which 371 were selected through stratified random sampling. The reliability of the questionnaires on media literacy, information literacy, and e-learning acceptance was assessed using Cronbach's alpha coefficient, yielding values of 0.83, 0.93, and 0.95, respectively. Data analysis was conducted using Pearson's correlation coefficient test and structural equation modeling.

Findings: The findings of the research show that the students' e-learning acceptance status has an average of 3.13, slightly higher than the average. The average media literacy and information literacy of Tabriz Islamic Art University students are 3.37 and 3.23, respectively. There is a positive and significant relationship between media literacy and information literacy with students' acceptance of e-learning. The findings indicate that the conceptual model presented regarding the relationship between

Cite this article: Shahbazi, R., Ghasemzadeh, A., Mehri, N. & Dadashzadeh, M. (2024). Structural Equation Modeling of the Relationship between Media Literacy and Information Literacy with the Acceptance of E-Learning during the COVID-19 Pandemic Period (Case Study: Students of Tabriz Islamic Art University). *Sciences and Techniques of Information Management*, 10(1): 61-88. <https://doi.org/10.22091/STIM.2022.8492.1839>

Received: 2023-08-16 ; **Revised:** 2023-09-19 ; **Accepted:** 2023-10-02 ; **Published online:** 2024-03-22

© The Author(s).

Article type: Research Article

Published by: University of Qom.

media literacy and information literacy fits well with students' acceptance of e-learning. By providing training courses to enhance media literacy and information literacy skills among students, their acceptance of electronic learning can be increased.

Conclusion: Information literacy and media literacy play predictive roles in students' acceptance of e-learning. Strengthening students' media literacy and information literacy skills is expected to enhance their acceptance of e-learning.

Keywords: Coronavirus Pandemic Period, Media Literacy, Information Literacy, E-learning, Tabriz Islamic Art University.

مدل‌یابی معادلات ساختاری رابطه سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی در دوره پاندمی کووید-۱۹ (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز)

رحیم شهبازی

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران (نویسنده مسئول). shahbaz@azaruniv.ac.ir

ابوالفضل قاسم‌زاده

استاد، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. ghasemzadeh@azaruniv.ac.ir

نصرت مه‌ری

کارشناسی ارشد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران. n_mehri_sh@yahoo.com

مجید داداش‌زاده

دکتری، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. dr.dadashzade@gmail.com

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان براساس مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام شده است.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-پیمایشی مبتنی بر مدل‌یابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز (۲۷۴۳) در سال ۱۳۹۹ بود که ۳۷۱ نفر از آن‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. پایایی پرسشنامه‌های سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی، و پذیرش یادگیری الکترونیکی از طریق ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده و مقادیر آنها به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۹۳، ۰/۹۵ به دست آمد. داده‌ها با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل گردیدند.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد وضعیت پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دارای میانگین ۳/۱۳ و اندکی بالاتر از متوسط است. میانگین سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی دانشجویان هنر اسلامی تبریز نیز به ترتیب ۳/۳۷ و ۳/۲۳ بدست آمد. بین سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

استناد به این مقاله: شهبازی، رحیم؛ قاسم‌زاده، ابوالفضل؛ مه‌ری، نصرت؛ داداش‌زاده، مجید (۱۴۰۳). مدل‌یابی معادلات ساختاری رابطه سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی در دوره پاندمی کووید-۱۹ (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز). *علوم و فنون مدیریت اطلاعات*، ۱۰(۱): ۶۱-۸۸. <https://doi.org/10.22091/STIM.2022.8492.1839>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۲۵؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۲/۰۶/۲۸؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۱۰؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۱/۰۳

ناشر: دانشگاه قم

نوع مقاله: پژوهشی

© نویسندگان.

دارد. یافته‌ها نشان داد مدل مفهومی ارائه شده در خصوص رابطه بین سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان از برآزش خوبی برخوردار است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش نشان داد سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای دارای نقش پیش‌بین در ارتباط با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان هستند. بنابراین، با تقویت مهارت‌های سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی دانشجویان می‌توان انتظار داشت وضعیت پذیرش یادگیری الکترونیکی آنان نیز بهبود یابد.

کلیدواژه‌ها: دوره پاندمی کرونا، سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی، پذیرش یادگیری الکترونیکی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، مدل‌یابی معادلات ساختاری، دانشجویان، دانشگاه هنر اسلامی تبریز.

۱. مقدمه

نظام آموزش عالی از جمله مهم‌ترین سازمان‌ها در جهان امروز به‌شمار می‌رود؛ زیرا سکاندار پیشرفت و تعالی هر کشوری محسوب می‌شود. به عبارت دیگر، آموزش عالی، مظهر رشد و توسعه دانش و تأمین‌کننده قدرت جوامع در عرصه رقابت جهانی است. انتظار این است مراکز علمی محل اندیشه‌ورزی، تربیت افراد شایسته و قلب تپنده یک جامعه پویا و بالنده باشند (قاسمی و صالحی، ۱۳۹۶).

در سال ۲۰۲۰ میلادی شیوع ویروس کرونا سیستم‌های بهداشت و درمان کشورها و به تبع آن سایر حوزه‌ها از جمله نظام تعلیم و تربیت و به ویژه آموزش عالی را با چالش‌های اساسی روبرو کرد (حاجی و همکاران، ۱۴۰۰؛ شمسی، ۱۳۹۹). با اوج‌گیری بیماری کووید-۱۹، پروتکل‌های بهداشتی بر رعایت فاصله بین مردم در تعاملات اجتماعی تأکید کرده و آموزش حضوری در نظام‌های آموزشی تعطیل گردید (Ghafourifard, 2020). وضعیت جدید ناشی از شیوع کرونا وضعیت بی‌سابقه‌ای را بر نظام آموزشی کشورها تحمیل کرد؛ به طوری که ادامه تحصیل تنها با کمک ابزارهای ارتباطی از راه دور و آموزش الکترونیکی مجازی میسر شد (رهبر کرباسدهی و رهبر کرباسدهی، ۱۴۰۰). آموزش الکترونیکی مجازی با وجود اینکه پدیده ناشناخته‌ای در دانشگاه‌ها و مدارس نبود؛ ولی به دلیل رعایت فاصله‌گذاری، عموم آنها مجبور به روی آوردن به این شیوه شدند. به بیان دیگر، ظهور کرونا در دنیا، استفاده از فضای مجازی برای آموزش را از حالت انتخابی به یک اجبار تبدیل کرد (زارعی و جوادی‌پور، ۱۴۰۰).

در آموزش الکترونیکی مجازی، از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و سایر ابزارهای الکترونیکی به منظور آموزش از راه دور استفاده می‌شود (جعفرپور، ۱۳۹۱؛ خراسانی و همکاران، ۱۳۹۰). به تعبیر دیگر، آموزش الکترونیکی، یادگیری از راه دور با استفاده از کامپیوتر و دوره‌های آموزشی ارائه شده در بستر اینترنت است (رضایی، ۱۳۹۹). ویژگی اساسی این شیوه آموزش، قابلیت اجرای تقریباً در هر زمان و مکان بوده و نیازی به حضور هفتگی و مستمر معلم مثل کلاس‌های حضوری نیست. محتوای یادگیری الکترونیکی معمولاً براساس فراهم نمودن امکانات ارتباطی بین استاد و دانشجو از طریق قابلیت‌های الکترونیکی ارائه می‌شود (فتحی و اجارگاه و همکاران، ۱۳۹۰). عوامل متعددی بر آموزش الکترونیکی مجازی و پذیرش آن تأثیرگذار هستند که از جمله آنها می‌توان به وضعیت آمادگی ذهنی دانشجویان و اساتید، دسترسی به سیستم کامپیوتری و اینترنت، وضعیت سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی، مشکلات نرم‌افزاری، محدودیت زیرساخت‌های شبکه اشاره نمود (رهبر کرباسدهی، ۱۴۰۰).

سواد اطلاعاتی^۱ یکی از ملزومات یادگیری الکترونیکی مجازی است (حبیبی و خدایاری شوطی، ۱۳۹۴). آشنایی با نحوه بازیابی و استفاده از منابع علمی مختلف از ضروریات آموزش و یادگیری الکترونیکی در فضای مجازی است. سواد اطلاعاتی، مجموعه مهارت‌ها برای شناسایی منابع اطلاعاتی، دستیابی و توانایی استفاده هدفمند از آنها تعریف شده است (پریخ، ۱۳۸۶). در تعریفی دیگر، سواد اطلاعاتی توانایی افراد در تشخیص اطلاعات مورد نیاز، ذخیره اطلاعات، ارزشیابی و استفاده اثربخش از آنها است (زمانی، ۱۳۸۲).

در عصر حاضر به دلیل افزایش آموزش‌های الکترونیکی در فضای مجازی و الزام به حضور در اینترنت، عموم مردم در معرض انبوهی از اطلاعات درست و نادرست قرار می‌گیرند (درتاج و همکاران، ۱۴۰۰). برای مواجهه با انبوه اطلاعات دنیای مجازی و زیستن در این عصر، داشتن مهارت و توانایی سواد رسانه‌ای نیز ضروری است (Oxstrand, 2009). اینکه فرد بداند اطلاعات به دست آمده را چگونه و کجا استفاده کند، تا بتواند لایه پنهان اطلاعاتی را که برای مهندسی فکری جامعه در محیط مجازی تلاش می‌کنند را بشناسد، یعنی دارای سواد رسانه‌ای است. سواد رسانه‌ای به عنوان ابزاری ارزشمند می‌تواند اثرات مخرب حضور در محیط مجازی را کاهش داده و کارایی افراد را افزایش دهد (حسینی و شبیری، ۱۳۹۶). سواد رسانه‌ای این توانایی را به افراد می‌دهد تا فعالانه دست به گزینش اطلاعات زده و ضمن تنظیم رژیم مصرف رسانه‌ای از حالت مصرف‌کننده صرف اطلاعات (از جمله تبلیغاتی و تجاری) خارج شوند (اسکندری و تقی‌زاده، ۱۳۹۵). به بیان دیگر، سواد رسانه‌ای^۲ چیرگی لازم بر ارتباطی آگاهانه با رسانه‌ها و استفاده هوشمندانه از محتوای آنها را فراهم می‌کند (بابایی‌راد، ۱۳۸۷).

نظر به به اهمیت آموزش الکترونیکی در بستر اینترنت طی سال‌های اخیر و به ویژه در شرایط کرونا، مطالعات متعددی در این خصوص و رابطه آن با سایر متغیرها (ایرانپور، ۱۳۸۹؛ خراسانی و همکاران، ۱۳۹۰؛ میری و چشمه سهرابی، ۱۳۹۰؛ علی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۰؛ شریفی و اسلامیه، ۱۳۹۰؛ زاهد بابلان و رجبی، ۱۳۹۰؛ صیفوری و غفاری، ۱۳۹۰؛ محمدی و همکاران، ۱۳۹۱؛ شجاعی و امیرپور، ۱۳۹۱؛ ملکی مرشت و همکاران، ۱۳۹۱؛ زمانپور و همکاران، ۱۳۹۲؛ رجب‌پور و بابا احمدی، ۱۳۹۲؛ اشرفی‌ریزی و همکاران، ۱۳۹۳؛ اسمعیل پونکی و همکاران، ۱۳۹۴؛ بساطی و رحیمی پاتاق، ۱۳۹۴؛ محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۳؛ حبیبی و خدایاری شوطی، ۱۳۹۴؛ اسمعیل پونکی و همکاران، ۱۳۹۵؛ کمالی‌پور و همکاران، ۱۳۹۶؛ اردلان و همکاران، ۱۳۹۹؛

1. Information Literacy

2. Media Literacy

بازرگان، ۱۴۰۰؛ درتاج و همکاران، ۱۴۰۰؛ وانگ و چیو^۱، ۲۰۱۱؛ لی و همکاران^۲، ۲۰۱۲؛ لی و سو^۳، ۲۰۱۳؛ سباب^۴، ۲۰۱۳) انجام گرفته است. برای مثال درتاج و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش سواد رسانه‌ای در پیش‌بینی نگرش نسبت به یادگیری الکترونیکی در ایام کرونا» دریافتند که بین سواد رسانه و نگرش به یادگیری الکترونیکی دانشجویان و اساتید دانشگاه پیام نور، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

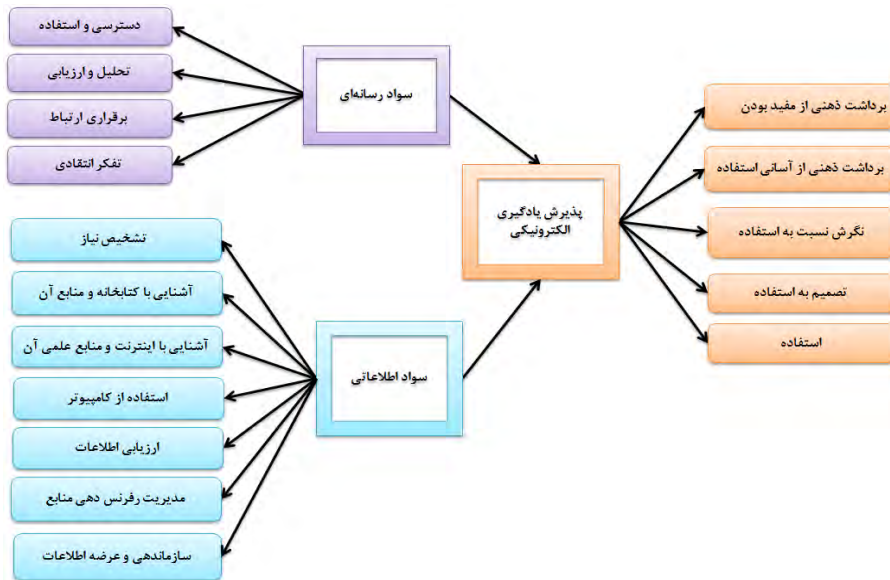
حبیبی و خدایاری شوطی (۱۳۹۴) نیز در تحقیقی دریافتند که بین سواد اطلاعاتی و نگرش به یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

اسمعیل‌پونکی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی و تاثیر آنها بر قابلیت‌های کارآفرینی» دریافتند که بین آنها رابطه معنی‌داری وجود دارد.

شریفی و اسلامیه (۱۳۹۰) نیز در پژوهشی با عنوان «ارزیابی استانداردهای سواد اطلاعاتی دانشجویان و رابطه آن با گرایش به یادگیری الکترونیکی» دریافتند که بین سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان و یادگیری الکترونیکی آنان رابطه معناداری وجود دارد.

یادگیرندگانی که آمادگی و مهارت‌های ورود به یادگیری الکترونیکی را نداشته باشند، ممکن است تجارب تلخی را کسب نمایند که حتی بر فرصت‌های بعدی پیش‌روی آنان تاثیرگذار است. اجرای موفق یادگیری الکترونیکی بر مهارت‌های دانشجویان در استفاده بهینه از ابزارهای یادگیری و نیز اشتیاق تحصیلی آنان متکی است (رزاقی و همکاران، ۱۴۰۱). علی‌رغم مطالعات انجام گرفته، متأسفانه سیستم آموزش الکترونیکی مجازی با وجود اهمیت بالا، به خصوص در شرایط کرونا، هنوز هم با چالش‌های متعددی از جمله عدم آمادگی ذهنی کاربران، کندی اینترنت، مشکلات سامانه الکترونیک، مسائل کامپیوتری، فقر سواد اطلاعاتی (حبیبی و خدایاری شوطی، ۱۳۹۴؛ زارعی و جوادی‌پور، ۱۴۰۰)، ضعف سواد رسانه‌ای (حسینی و شبیری، ۱۳۹۶؛ رهبر کرباسدهی، ۱۴۰۰) روبرو است. بر همین اساس و نظر به اهمیت شناخت جوانب مختلف موضوع، هدف کلی پژوهش حاضر آن است تا رابطه علی سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز را مورد مطالعه قرار داده و مدل مفهومی زیر را مورد بررسی قرار دهد.

1. Wang & Chiu
2. Li
3. Lee & So
4. Saba

تصویر ۱- مدل مفهومی پژوهش (برگرفته از پرسشنامه‌های سواد اطلاعاتی (بزدانی، ۱۳۹۱)؛ پذیرش یادگیری الکترونیکی (Davis & et al., 1989)؛ و سواد رسانه‌ای (اسمعیل‌پونکی و همکاران، ۱۳۹۴؛ اشرفی‌ریزی و همکاران، ۱۳۹۳؛ شریفی، سراجی و شریفی، ۱۳۹۷؛ فلسفی، ۱۳۹۳؛ قربانی، نیوشا و شاطریان، ۱۳۹۵)

اهداف فرعی پژوهش عبارتند از:

♦ شناسایی میزان سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی، و پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز،

♦ بررسی برازش مدل مفهومی ارائه شده در خصوص رابطه سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز،

♦ بررسی رابطه علی بین سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز،

♦ بررسی رابطه علی بین سواد رسانه‌ای با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز.

با توجه به اهداف پژوهش، سوال‌های زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند:

(۱) وضعیت سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی، و پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز چگونه است؟

(۲) آیا مدل مفهومی ارائه شده در پژوهش از برازش خوبی برخوردار است؟

فرضیه‌های پژوهش حاضر نیز عبارتند از:

۱) بین سواد اطلاعاتی با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز رابطه علیّ معنی‌داری وجود دارد.

۲) بین سواد رسانه‌ای با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز رابطه علیّ معنی‌داری وجود دارد.

۲. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر رویکرد کمی است. روش پژوهش نیز توصیفی-همبستگی و مبتنی بر مدل‌یابی معادلات ساختاری می‌باشد. پذیرش یادگیری الکترونیکی، سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی سه متغیر این پژوهش هستند. جامعه آماری پژوهش شامل همه دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز در سال ۱۳۹۹ و در مجموع ۲۷۴۳ نفر بودند. در این پژوهش، جهت جلوگیری از افت احتمالی نمونه و برای اطمینان از دستیابی به حداقل حجم نمونه لازم برای مدل‌یابی معادلات ساختاری (حبیبی و عدن‌ور، ۱۳۹۶؛ هومن، ۱۳۹۶)، تعداد بیش از ۳۸۰ پرسشنامه میان دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز به صورت تصادفی طبقه‌ای توزیع شد. تعداد پرسشنامه‌های عودت داده شده ۳۷۵ مورد بودند که بعد از بررسی آنها ۳۷۱ پرسشنامه تکمیل شده وارد تحلیل شدند. در این پژوهش از سه پرسشنامه سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی، و پذیرش یادگیری الکترونیکی برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است.

پرسشنامه سواد رسانه‌ای: این پرسشنامه محقق ساخته، شامل ۳۳ گویه و ۴ مولفه اصلی، دستیابی و استفاده از رسانه‌های گوناگون (۱۴ گویه)، ارزشیابی و اعتبارسنجی رسانه‌ها (۶ گویه)، نگاه انتقادی و تحلیل پیام رسانه‌ها (۱۰ گویه)، و تبادل پیام رسانه‌ها (۳ گویه) و با طیف ۵ درجه‌ای لیکرت است. پرسشنامه سواد رسانه‌ای با تعدیل پرسشنامه‌های اسمعیل پونکی و همکاران (۱۳۹۴)، اشرفی‌ریزی و همکاران (۱۳۹۳)، شریفی، سراجی و شریفی (۱۳۹۵)، فلسفی (۱۳۹۳)، قربانی، نیوشا و شاطریان (۱۳۹۵) تهیه شده است. در پژوهش حاضر، اعتبار مجدد این ابزار و همچنین دو ابزار زیر (سواد اطلاعاتی، و پذیرش یادگیری الکترونیکی) از طریق روایی سازه بررسی و مورد تأیید قرار گرفت (تصاویر ۲ و ۳).

پرسشنامه سواد اطلاعاتی: این پرسشنامه شامل ۴۲ گویه و هفت مولفه تشخیص نیاز (۳ گویه)، آشنایی با کتابخانه و منابع آن (۸ گویه)، آشنایی با اینترنت و منابع علمی آن (۸ گویه)، استفاده از کامپیوتر (۱۱ گویه)، ارزیابی اطلاعات (۳ گویه)، مدیریت ارجاع‌دهی منابع (۴ گویه)، و سازماندهی و عرضه اطلاعات (۵ گویه) است (یزدانی، ۱۳۹۱). اعتبار این پرسشنامه در پژوهش‌های یزدانی (۱۳۹۱)، اسمعیل پونکی و همکاران (۱۳۹۴)، اشرفی‌ریزی و همکاران (۱۳۹۳) مورد تأیید قرار گرفته است.

پرسشنامه پذیرش یادگیری الکترونیکی: این پرسشنامه شامل ۲۵ گویه و ۵ مولفه برداشت ذهنی از مفید بودن (۶ گویه)، برداشت ذهنی از آسانی استفاده (۵ گویه)، نگرش به استفاده (۷ گویه)، تصمیم به استفاده (۴ گویه)، و استفاده (۳ گویه) است (Davis & et al., 1989). اعتبار این پرسشنامه در پژوهش‌های مختلف از جمله خراسانی و همکاران (۱۳۹۰)، و خطیب زنجانی و همکاران (۱۳۹۶) مورد تأیید قرار گرفته است.

برای بررسی روایی مجدد پرسشنامه‌ها از روایی صوری، محتوایی و همچنین روایی سازه (تحلیل عاملی تأییدی CFA) استفاده شد. از آنجا که سازه‌های این تحقیق عموماً مبتنی بر پرسشنامه‌های استاندارد بودند و قبلاً در پژوهش‌های دیگر مورد تأیید قرار گرفته بودند؛ از این رو چندان نیازی به واریسی دوباره آنها در این تحقیق نبود. البته روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها مجدداً توسط ۸ نفر از اساتید و متخصصان (علم اطلاعات، جامعه‌شناسی، و مدیریت آموزشی) مورد تأیید قرار گرفت. تحلیل عاملی تأییدی نیز در مورد تمامی پرسشنامه‌ها اجرا شده و برازندگی مدل‌های اندازه‌گیری مجدداً مورد تأیید قرار گرفت.

برای سنجش پایایی از روش سازگاری درونی، ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد؛ بدین ترتیب که ابتدا پرسشنامه‌ها به صورت تصادفی برای نمونه‌ای به تعداد ۲۷ نفر از دانشجویان اجرا شد، و ضریب پایایی پرسشنامه‌های پذیرش یادگیری الکترونیکی، سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای دانشجویان با استفاده از نرم‌افزار SPSS به ترتیب ۰/۹۴، ۰/۹۱ و ۰/۸۳ به دست آمد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در مبحث آمار توصیفی از جدول توزیع فراوانی، جدول شاخصه‌های گرایش مرکزی (میانگین) و شاخصه‌های پراکندگی (انحراف معیار) استفاده گردید. در مبحث آمار استنباطی نیز از تحلیل عاملی تأییدی، مدل‌یابی معادلات ساختاری و رگرسیون در محیط نرم‌افزارهای SPSS 23 و LISREL 8.5 استفاده شد. در گام اول از روش تحلیل عاملی تأییدی برای ارزیابی برازندگی مدل‌های اندازه‌گیری و در گام دوم نیز از مدل معادلات ساختاری برای ارزیابی مدل مفهومی پژوهش و پاسخ به فرضیه‌ها استفاده شد.

۳. یافته‌های پژوهش

براساس اطلاعات جمعیت‌شناختی، از ۳۷۱ دانشجویان پاسخ‌دهنده ۱۰۹ نفر (۲۹/۴ درصد) مذکر و ۲۶۲ نفر (۷۰/۶ درصد) مونث بودند. همچنین بازه سنی ۵۹ درصد (۲۱۹ نفر) پاسخگویان کمتر از ۲۵ سال، ۲۵ درصد (۹۳ نفر) مابین ۲۶ تا ۳۰ سال و بقیه ۱۶ درصد (۵۹ نفر) بیشتر از ۳۰ سال بود.

وضعیت سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی، و پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز چگونه است؟

یافته‌ها نشان داد سواد رسانه‌ای دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز دارای میانگین $3/37$ و انحراف معیار $0/33$ است (جدول ۱). همچنین سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز نیز دارای میانگین $3/23$ و انحراف معیار $0/56$ است. وضعیت پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز نشانگر میانگین $3/13$ و انحراف معیار $0/15$ است. این یافته‌ها نشان می‌دهند که وضعیت سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی، و پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز تقریباً بالاتر از متوسط بوده، ولی علی‌رغم این موضوع لازم است برای تقویت این متغیرها برنامه‌ریزی‌های لازم صورت پذیرد.

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	فراوانی	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	واریانس
سواد رسانه‌ای	۳۷۱	۲/۸۲	۴/۷۹	۳/۳۷	۰/۳۳	۰/۱۱
سواد اطلاعاتی	۳۷۱	۲/۵۷	۵	۳/۲۳	۰/۴۵	۰/۲۰
پذیرش یادگیری الکترونیکی	۳۷۱	۱/۳۶	۵	۳/۱۲	۰/۱۵	۰/۵۷

۳-۱. ماتریس همبستگی متغیرهای تحقیق

قبل از تجزیه و تحلیل آماری، ابتدا پیش‌فرض‌های نرمال بودن توزیع متغیرها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی شده و نتایج به دست آمده حاکی از برقراری پیش‌فرض‌ها بود. سپس رابطه بین متغیرهای پژوهش با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی پیش‌فرض پژوهش و سپس مدل معادلات ساختاری برای آزمون فرضیه‌ها مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین پذیرش یادگیری الکترونیکی با سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی به ترتیب با میزان $0/29$ و $0/26$ وجود دارد (جدول ۲).

جدول ۲- ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	سواد رسانه‌ای	سواد اطلاعاتی	پذیرش یادگیری الکترونیکی
سواد رسانه‌ای	۱		
سواد اطلاعاتی	**۰/۱۸	۱	
پذیرش یادگیری الکترونیکی	**۰/۲۹	**۰/۲۶	۱

** همبستگی در سطح $0/01$ معنی‌دار است (دو سویه)

۳-۲. اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری

بعد از تأیید وجود همبستگی معنی‌دار بین متغیرهای پژوهش (جدول ۲)، برازش مدل ساختاری نقش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای بر پذیرش یادگیری الکترونیکی براساس رویکرد دو مرحله‌ای برازش مدل‌های اندازه‌گیری و برازش مدل معادلات ساختاری (قاسمی، ۱۳۸۹) مورد بررسی قرار گرفت.

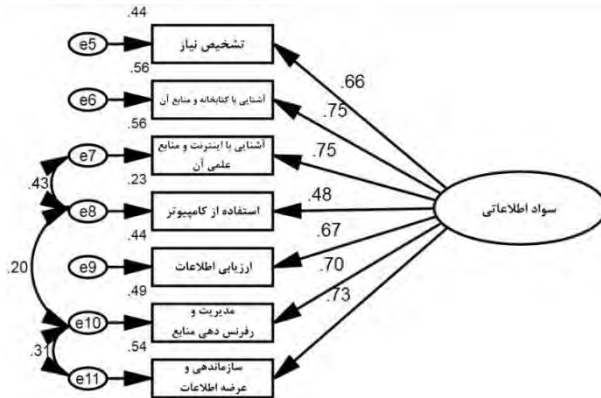
یافته‌ها نشانگر برازش مدل‌های اندازه‌گیری براساس سه نوع شاخص برازش مطلق^۱، تطبیقی^۲ و مقتصد^۳ (هرینگتون، ۱۳۹۱) بودند و هر سه مدل اندازه‌گیری برازش مطلوب و کامل را با داده‌ها نشان دادند (جدول ۳، تصاویر ۲ و ۳). لازم به توضیح است که ویژگی ناهمبسته بودن همه خطاها در يك مدل، به ندرت با داده‌های واقعی متناسب است (بنتلر و چو^۴، ۱۹۸۷؛ بنتلر، ۱۹۸۸). بنابراین، الحاق چنین خطاهایی در مدل‌های تحلیل عاملی تأییدی، نه تنها به اعتبار عاملی پرسشنامه لطمه‌ای نخواهد زد، بلکه بازنمایی واقع‌گرایانه‌تری را از داده‌های مشاهده شده فراهم می‌کند (بدری و همکاران، ۱۳۹۱).

جدول ۳- شاخص‌های برازش مدل‌های اندازه‌گیری سواد اطلاعاتی، سواد رسانه‌ای و پذیرش یادگیری الکترونیکی

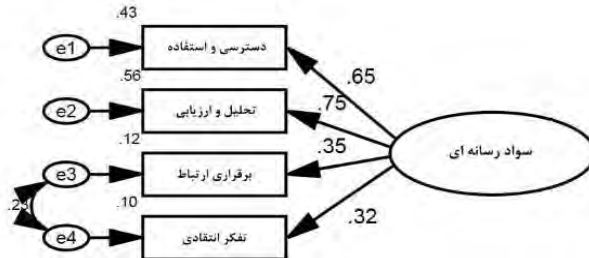
نوع شاخص	علامت اختصاری	سواد اطلاعاتی	سواد رسانه‌ای	پذیرش یادگیری الکترونیکی
مطلق	CMIN	۲۱/۴۳ (df=۱۱ و P>۰/۰۵)	۱/۶۵ (df=۱ و P>۰/۰۵)	۹/۴۳ (df=۵ و P>۰/۰۵)
تطبیقی	CFI	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۸
	IFI	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۸
مقتصد	RMSEA	۰/۰۵۱	۰/۰۴۲	۰/۰۶۱
	CMIN/DF	۱/۹۴	۱/۶۵	۱/۸۸

<http://stn.gom.ac.ir>

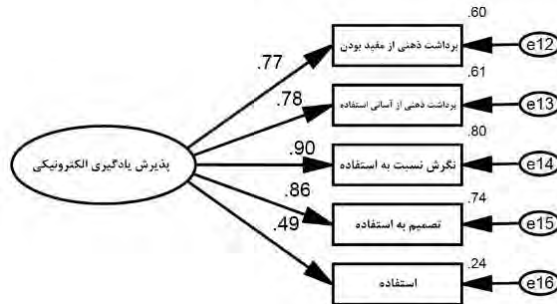
1. CMIN
2. CFI & IFI
3. RMSEA & CMIN/DF
4. Bentler & Chou

تصویر ۲- ضرایب عاملی مدل اندازه‌گیری سواد اطلاعاتی

تصویر ۳- ضرایب عاملی مدل‌های اندازه‌گیری سواد رسانه‌ای و پذیرش یادگیری الکترونیکی

۳-۳. مدل‌یابی معادلات ساختاری

جدول (۳) شاخص‌های برازش مدل معادلات ساختاری پژوهش برای بررسی نقش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای در پذیرش یادگیری الکترونیکی را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود، مقدار شاخص برازش مطلق χ^2 دو برابر با ۱۹۰/۲۱ بوده و معنی‌دار است ($P \leq 0/05$). بر

این اساس، برازش مدل کامل نیست، اما بر اساس نظر هرینگتون^۱ (۱۳۹۱) آماره خی دو به شدت تحت تاثیر حجم نمونه قرار دارد و در نمونه‌های بزرگ تقریباً همواره معنی دار می‌گردد. لذا، با تکیه بر آن نمی‌توان برازش مدل با داده‌ها را بررسی کرد و باید شاخص‌های تطبیقی و مقتصد را مورد توجه قرار داد.

بر مبنای یافته‌ها، مدل معادلات ساختاری براساس شاخص‌های تطبیقی و مقتصد، برازش خوبی با داده‌های تجربی نشان می‌دهد (جدول ۴).

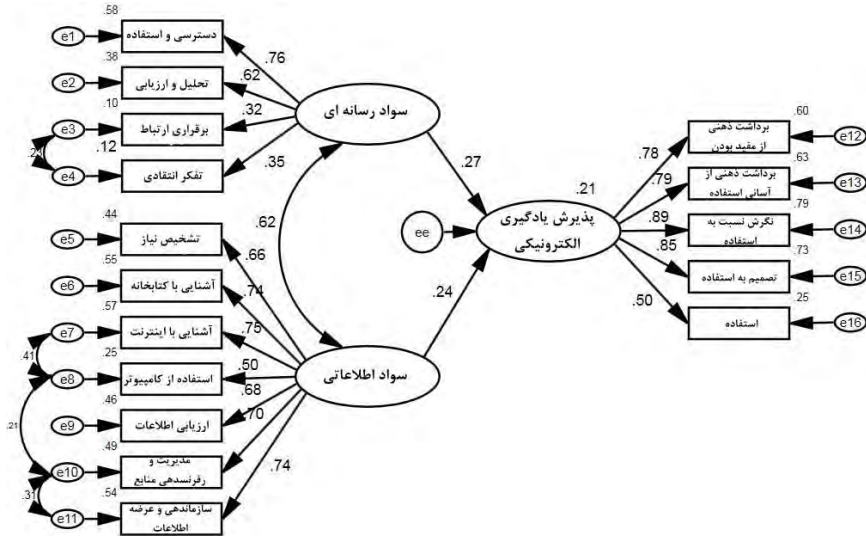
جدول ۴- شاخص‌های برازش مدل ساختاری نقش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای در پذیرش یادگیری الکترونیکی

نوع شاخص	علامت اختصاری	معادل فارسی	ملاک برازش مطلوب (هرینگتون، ۱۳۹۱)	اندازه	درجه آزادی	سطح معنی داری
مطلق	CMIN	کای اسکوئر	کوچک بودن و عدم معنی داری	۱۹۰/۲۱	۹۶	۰/۰۵
تطبیقی	CFI	شاخص برازش تطبیقی	مقادیر نزدیک به ۰/۹۵ یا بیشتر	۰/۹۶	—	—
	IFI	شاخص توکر-لویس	مقادیر نزدیک به ۰/۹۵ یا بیشتر	۰/۹۶	—	—
مقتصد	RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	مقادیر نزدیک به ۰/۰۶ یا کمتر	۰/۰۵۲	—	—
	CMIN/DF	کای اسکوئر بهنجار شده	مقادیر بین ۱ تا ۲	۱/۹۷	—	—

بین سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز رابطه علی معنی داری وجود دارد.

جدول (۵) و تصویر (۴) ضرایب بتا برای بررسی نقش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای در پذیرش یادگیری الکترونیکی را نشان می‌دهد.

بر این اساس، ضرایب بتا سواد رسانه‌ای برای پذیرش یادگیری الکترونیکی و پذیرش یادگیری الکترونیکی به ترتیب برابر با ۰/۲۷ و ۰/۲۴ بوده و معنی دار هستند ($P \leq ۰/۰۵$). به بیان دیگر، با افزایش یک واحد در متغیر مستقل سواد رسانه‌ای، ۰/۲۷ واحد پذیرش یادگیری الکترونیکی افزایش خواهد یافت. همچنین با افزایش یک واحد در متغیر مستقل سواد اطلاعاتی، ۰/۲۳ واحد پذیرش یادگیری الکترونیکی افزایش خواهد یافت.

تصویر ۴- مدل معادلات ساختاری تاثیر سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای بر پذیرش یادگیری الکترونیکی

جدول ۵- ضرایب تاثیر نقش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای در پذیرش یادگیری الکترونیکی

نتیجه بررسی	سطح معنی‌داری	ضریب استاندارد	مسیر فرضیه	
			به متغیر	از متغیر
تأیید فرضیه	۰/۰۵	۰/۲۷	پذیرش یادگیری الکترونیکی	سواد رسانه‌ای
تأیید فرضیه	۰/۰۵	۰/۲۴	پذیرش یادگیری الکترونیکی	سواد اطلاعاتی

جدول ۶- مجذور همبستگی‌های چندگانه متغیرهای حاضر در مدل نقش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای در پذیرش یادگیری الکترونیکی

متغیرها	مجذور همبستگی‌های چندگانه
پذیرش یادگیری الکترونیکی	۰/۲۱۲

جدول (۶) مجذور همبستگی‌های چندگانه^۱ متغیرهای حاضر در مدل نقش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای در پذیرش یادگیری الکترونیکی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مجذور همبستگی چندگانه برای متغیر پذیرش یادگیری الکترونیکی، ۰/۲۱۲ است. این برآورد نشان می‌دهد که پیش‌بینی‌کننده‌های پذیرش یادگیری الکترونیکی که در مدل حاضر هستند، ۲۱/۲ درصد واریانس آن را تبیین کرده‌اند و ۷۹/۸ درصد واریانس پذیرش یادگیری الکترونیکی، به وسیله سایر

عوامل که در مدل حاضر نیستند، تبیین شده است.

۴. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه علی پذیرش یادگیری الکترونیکی با سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد میانگین سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز ۳/۲۳ و اندکی بالاتر از متوسط است. در تبیین این یافته به نظر می‌رسد که شرایط کرونا و آموزش مجازی باعث شده که عموم دانشجویان بالاجبار از محیط اینترنت و منابع الکترونیکی آن استفاده نمایند و شاید این موضوع در تقویت سواد اطلاعاتی دانشجویان موثر بوده است. یافته‌های سوال اول با یافته‌های پژوهش طیب‌نیا (۱۳۸۵)، زاهد بابلان و رجیبی (۱۳۹۰)، میری و چشمه سهرابی (۱۳۹۰)، محمدی و همکاران (۱۳۹۱)، اشرفی‌ریزی و همکاران (۱۳۹۳)، اسمعیل پونکی و همکاران (۱۳۹۴)، کمالی‌پور و همکاران (۱۳۹۶) همخوانی دارد. طیب‌نیا (۱۳۸۵) در تحقیقی با عنوان «بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده اقتصاد علامه طباطبایی تهران» دریافت که سواد اطلاعاتی جامعه مورد پژوهش بالاتر از متوسط است. محمدی و همکاران (۱۳۹۱) نیز در پژوهشی با عنوان «سنجش سطح سواد اطلاعاتی مراجعه‌کنندگان سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران براساس استانداردهای ACRL» دریافتند که میانگین سواد اطلاعاتی کاربران کتابخانه ملی در سطح خوبی قرار دارد. در پژوهش‌های شریفی و اسلامیه (۱۳۹۰)، علی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۰)، صیفوری و غفاری (۱۳۹۰)، وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان پایین‌تر از متوسط گزارش شده که با یافته‌های سوال اول پژوهش همخوانی ندارد.

سواد رسانه‌ای در جایگاه نخست مواجهه با اینترنت و فضای مجازی قرار دارد. یافته‌ها نشان داد میانگین سواد رسانه‌ای دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز ۳/۳۷ و اندکی بالاتر از متوسط است. در تبیین این یافته نیز می‌توان به استفاده گسترده عموم دانشجویان از رسانه‌های اجتماعی مختلف مثل واتساپ، اینستاگرام و تلگرام، و نیز حضور در اینترنت و شبکه‌های ماهواره‌ای اشاره نمود و احتمالاً این عوامل در تقویت دانش رسانه‌ای موثر بوده‌اند. این یافته با یافته‌های پژوهش‌های ایرانپور (۱۳۸۹)، شجاعی و امیرپور (۱۳۹۱)، اشرفی‌ریزی و همکاران (۱۳۹۳)، اسمعیل پونکی و همکاران (۱۳۹۴)، و کمالی‌پور و همکاران (۱۳۹۶) همخوانی دارد. برای مثال، اشرفی‌ریزی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی پیرامون میزان سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی دانشجویان دریافتند که سواد رسانه‌ای دانشجویان بالاتر از حد متوسط و نسبتاً مطلوب است. اسمعیل پونکی و همکاران (۱۳۹۴) نیز در پژوهشی با عنوان «سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی و تاثیر آنها بر قابلیت‌های کارآفرینی»

در یافتند که سواد اطلاعاتی دانشجویان در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

گسترش موثر یادگیری الکترونیکی بدون ملاحظه عوامل مختلف از جمله پذیرش و نگرش دانشجویان، سودمند نخواهد بود (Aydin & Tasci, 2005). هرچه یادگیرندگان با یادگیری الکترونیکی سازگار باشند و نسبت به آن نگرش مثبتی داشته باشند، موجب موفقیت خود و آموزش الکترونیکی خواهند شد (رزاقی و همکاران، ۱۴۰۱). دانشجویان به عنوان عناصر مهم یک سیستم آموزشی، نقش محوری و تعیین‌کننده در به‌کارگیری و موفقیت یادگیری الکترونیکی دارند. به همین دلیل لازم است بررسی و توجه به وضعیت پذیرش افراد در به‌کارگیری آموزش الکترونیکی در اولویت مطالعات پژوهش و برنامه‌ریزی قرار گیرد (Poonsri Vate, 2007). در این راستا، یافته‌ها نشان داد میانگین پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز ۳/۱۲ و اندکی بالاتر از متوسط است. این یافته با یافته‌های پژوهش‌های شریفی و اسلامی (۱۳۹۰)، زمانپور و همکاران (۱۳۹۲)، مصطفوی و همکاران (۱۳۹۵)، زردشتیان و همکاران (۱۳۹۶)، آیدین و تاسکی (۲۰۰۵) همخوانی دارد. وانگ و چیو^۱ (۲۰۱۱) معتقدند در صورتی که کیفیت خدمات و امکانات در دسترس اساتید و دانشجویان بهبود یابد، می‌توان انتظار داشت رضایت و نگرش آنان نسبت به یادگیری الکترونیکی تغییر یابد. لی و همکاران (Li & et al., 2012) نیز در پژوهشی با عنوان «مطالعه تجربی در قصد رفتاری برای استفاده مجدد از سیستم‌های آموزش الکترونیکی در مناطق روستایی چین» به این نتیجه رسیدند که کیفیت خدمات یادگیری الکترونیکی، سودمندی ادراک شده و سهولت استفاده ادراک شده و خودکارآمدی، بر پذیرش یادگیری الکترونیکی اثر مثبت و مستقیمی دارد.

داشتن مهارت‌های سواد اطلاعاتی برای دانشجویان می‌تواند آنان را به افرادی مستقل و توانا تبدیل نماید و موجب افزایش پذیرش یادگیری الکترونیکی آنان گردد. در این راستا، منصوریان (۱۳۹۰) معتقد است اگر دانشجویان سواد اطلاعاتی خوبی داشته باشند، به تنهایی یا به عنوان عضوی از گروه می‌توانند اطلاعات به دست آمده از منابع مختلف را ماهرانه برای نیل به هدفی خاصی به‌کار گیرند. آنها می‌توانند اطلاعات جدید و قبلی را برای طرح‌ریزی و خلق محصول یا عملکردی ویژه مورد استفاده قرار دهند. یافته‌های مربوط به فرضیه اول پژوهش نشان داد بین سواد اطلاعاتی و پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه هنر اسلامی تبریز رابطه علیّی معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های علی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۰)، و شریفی و اسلامی (۱۳۹۰) همخوانی دارد. شریفی و اسلامی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی استانداردهای سواد اطلاعاتی دانشجویان و

رابطه آن با گرایش به یادگیری الکترونیکی» دریافتند بین سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان مورد مطالعه و گرایش آنها به یادگیری الکترونیکی، رابطه معناداری وجود دارد. همچنین سابا (۲۰۱۳) در پژوهشی دریافت کیفیت اطلاعات در دسترس، تاثیر مثبت بر پذیرش یادگیری الکترونیکی و رضایت کاربران دارد. علی نژاد و همکاران (۱۳۹۰) نیز دریافتند بدون مهارت‌های سواد اطلاعاتی، دسترسی گسترده به اطلاعات باعث می‌گردد امر یادگیری الکترونیکی بار سنگینی باشد که باعث بیزاری دانشجویان از آموزش شود.

یکی از موانع اصلی توسعه و استفاده موثر از آموزش الکترونیکی، نگرش منفی و عدم پذیرش افراد نسبت به این نوع آموزش است. داشتن سواد رسانه‌ای و مهارت‌های لازم برای حضور هوشمندانه و نقادانه در محیط‌های مجازی، باعث موفقیت بیشتر یادگیری الکترونیکی و پذیرش آن از سوی کاربران می‌گردد (درتاج و همکاران، ۱۴۰۰). یافته‌های مربوط به فرضیه دوم پژوهش نشان داد بین سواد رسانه‌ای و پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات رزاقی و همکاران (۱۴۰۱)، درتاج و همکاران (۱۴۰۰)؛ نیازی و همکاران (۱۳۹۵)، هموتاوغلو و همکاران (۲۰۱۹)، جان (۲۰۱۸) همسویی دارد. بساطی و رحیمی پاطاق (۱۳۹۴) دریافتند که سواد رسانه‌ای با آموزش و یادگیری الکترونیکی رابطه دارد و افراد دارای سواد رسانه‌ای در برابر آسیب‌های محیط‌های مجازی مصونیت بیشتری دارند. رجب‌پور و بابا احمدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «تعیین درجه آمادگی پذیرش یادگیری الکترونیکی در دانشگاه خلیج فارس» نشان دادند که دانشجویان این دانشگاه برای شرکت در یادگیری الکترونیکی از آمادگی نسبی و در حد متوسط برخوردارند، ولی برای پیاده‌سازی نظام یادگیری الکترونیکی نیاز است تا آمادگی دانشجویان در بسیاری از جهات بهبود و ارتقاء یابد. رزاقی و همکاران (۱۴۰۱) نیز دریافتند موفقیت یادگیرنده در محیط یادگیری آنلاین، مستلزم برخورداری از یک‌سری مهارت‌هایی است که می‌توان آن را جزو پیش‌نیازهای یادگیری الکترونیکی دانست.

یافته‌ها نشان داد که مدل مفهومی ارائه شده از برازش خوبی برخوردار است و بین متغیرهای سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای با پذیرش یادگیری الکترونیکی رابطه علی معنی‌داری وجود دارد. این یافته با توجه به یافته‌های فرضیه اول و دوم پژوهش، قابل پیش‌بینی بود. بنابراین می‌توان اینطور بیان کرد که متغیرهای سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای، مهارت‌های مهمی هستند که توان تاثیرگذاری بر یادگیری الکترونیکی و پذیرش آن از سوی دانشجویان را دارند. به بیان دیگر، با افزایش سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای دانشجویان می‌توان وضعیت یادگیری الکترونیکی و پذیرش آن را بهبود بخشید. حاصل این کار، بهبود وضعیت آموزش الکترونیکی، به ویژه در ایام کرونا و موفقیت بیشتر نظام آموزشی و اتلاف

هزینه‌های صرف شده خواهد بود. یافته‌های پژوهش اشرفی‌ریزی و همکاران (۱۳۹۳) نیز نشان داد از طریق سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای می‌توان پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان را پیش‌بینی کرد. به بیان دیگر، اگر سواد اطلاعاتی و سواد رسانه‌ای افزایش یابد، میزان پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان افزایش خواهد یافت. در تبیین این ارتباط می‌توان ادعا کرد که سواد رسانه‌ای مهارتی است که به ادراک، ارزیابی و به‌کارگیری رسانه‌ها یاری می‌رساند. سواد اطلاعاتی نیز مهارتی است که بر اهمیت دستیابی، ارزیابی و به‌کارگیری اطلاعات اتکاء دارد و گستره آن همه نوع اطلاعات و متون را شامل می‌شود.

در مجموع باید گفت، پیشرفت روزافزون فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات باعث تغییرات بسیاری در زمینه آموزش و یادگیری شده و عواملی از قبیل کاهش هزینه آموزش، سهولت حضور در کلاس‌های مجازی، تنوع دروس، کاهش هزینه تردد و همچنین ظهور بیماری کرونا در گسترش این پدیده بی‌تاثیر نبوده‌اند. بر همین اساس، لازم است با تقویت سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی امکان بهره‌برداری بیشتر از مزایا و قابلیت‌های آموزش الکترونیکی مجازی و پذیرش بیشتر آن از سوی کاربران (به خصوص دانشجویان و دانش‌آموزان) بیش از پیش فراهم گردد. به عبارت دیگر، توانمندی بیشتر دانشجویان در عصر اینترنت این امکان را فراهم می‌کند تا آنان ضمن استفاده بهتر از ظرفیت‌های یادگیری الکترونیکی از آسیب‌های فضای مجازی نیز در امان باشند. اگرچه نتایج حاکی از روابط بین متغیرهای پژوهش بود؛ اما در عین حال این پژوهش نیز همانند هر تحقیق دیگری با محدودیت‌هایی مواجه بود که توجه به آنها می‌تواند در نگاه واقع‌بینانه‌تر به نتایج مفید باشند.

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر، روش جمع‌آوری داده‌ها و جنبه خودسنجی پرسشنامه‌ها بود که ممکن است در پاسخ‌ها سوگیری وجود داشته باشد. دوم اینکه، هرچند سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی بر پذیرش یادگیری الکترونیکی مجازی دانشجویان تأثیرگذار است، ولی تنها با بهبود این دو نمی‌توان یادگیری الکترونیکی را تقویت نمود و باید به دنبال شناسایی و تقویت سایر عوامل بود. سوم اینکه، نتایج این پژوهش تنها محدود به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه هنر اسلامی تبریز است؛ بنابراین، هنگام تعمیم‌پذیری به سایر جوامع، باید وسواس بیشتری صورت پذیرد.

۵. پیشنهادها

۵-۱. پیشنهادی اجرایی و کاربردی

۱) برای بهبود پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان، برگزاری کارگاه‌های آموزشی سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی توصیه می‌گردد.

۲) پیشنهاد می‌شود سیاستگذاران و مجریان برنامه‌های آموزشی دانشگاه، با گنجانیدن واحد درسی یا دوره‌های آموزشی ضمن تحصیل، سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی دانشجویان را تقویت نمایند.

۳) پیشنهاد می‌شود تقویت بیش از پیش سواد رسانه‌ای دانش‌آموزان در اولویت سیاستگذاران آموزش و پرورش قرار گیرد و وضعیت موجود آن نیز آسیب‌شناسی گردد.

۵-۲. پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

۱) برای آموزش مهارت‌های سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی در دانشگاه‌ها، نقاط قوت و ضعف هر یک از گروه‌های آموزشی مطالعه و آسیب‌شناسی گردد و از نتایج به دست آمده در آموزش این مهارت‌ها استفاده شود.

۲) پژوهش‌هایی مشابه پژوهش حاضر در سایر جوامع آماری (مثل دانش‌آموزان، اعضای هیأت علمی، و دانشجویان سایر دانشگاه‌ها) انجام گرفته و با یکدیگر مقایسه گردد.

۳) پیشنهاد می‌شود رابطه سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی و ابعاد آنها با پذیرش یادگیری الکترونیکی دانشجویان دانشگاه‌های مختلف کشور از طریق کیفی نیز مورد بررسی قرار گرفته و حاصل آنها با هم مقایسه گردد تا داوری در این حوزه بهتر انجام پذیرد.

منابع

- اردلان، م.ر.، عبدالملکی، ج.، احمدی، م.، حیدری سورشجانی، ن.، امانی، م. (۱۳۹۹). نقش سواد اطلاعاتی در یادگیری مادام‌العمر معلمان مدارس. *اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۱۶(۳): ۱۴۴-۱۱۷.
- اسکندری، ح.، تقی‌زاده، ع. (۱۳۹۵). سواد رسانه‌ای: برنامه درسی مغفول در آموزش عالی. *فناوری برنامه درسی*، ۱(۱): ۱۷-۱.
- اسمعیل پونکی، ا.، اسمعیلی گیوی، م.ر.، فهیم‌نیا، ف. (۱۳۹۵). بررسی رابطه سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی دانشجویان علوم ارتباطات و علم اطلاعات و دانش‌شناسی. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۲(۲): ۵۸۱-۶۰۴.
- اسمعیل پونکی، ا.، اسمعیلی گیوی، م.ر.، فهیم‌نیا، ف. (۱۳۹۴). سواد رسانه‌ای و سواد اطلاعاتی و تاثیر آنها بر قابلیت‌های کارآفرینی. *تعامل انسان و اطلاعات*، ۲(۴): ۶۴-۷۶.
- اشرفی‌ریزی، ح.، حسن‌زاده، د.، کاظم‌پور، ز. (۱۳۹۳). میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان براساس شاخص‌های سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی یونسکو. *مدیریت اطلاعات سلامت*، ۱۱(۴): ۴۲۴-۴۳۴.
- ایرانپور، پ. (۱۳۸۹). *میزان سواد رسانه‌ای و نقش آن در استفاده از رسانه‌های تعاملی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم ارتباطات اجتماعی. دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی تهران.
- بابایی‌راد، ب. (۱۳۸۷). *سواد رسانه‌ای و گسترش توسعه انسانی در سواد رسانه‌ای*. تهران: پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- بازرگان، ک. (۱۴۰۰). رابطه آمادگی دانشجویان برای یادگیری الکترونیکی با عملکرد تحصیلی و رضایت آنان از تجربه یادگیری. *پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، ۲۷(۳): ۱۴۱-۱۱۳.
- بدری، ر.، مصرآبادی، ج.، پلنگی، م.، فتحی، ر. (۱۳۹۱). ساختار عاملی پرسشنامه فرسودگی تحصیلی با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی در دانش‌آموزان متوسطه. *اندازه‌گیری تربیتی*، ۲(۷): ۱۸۸-۱۷۱.
- بساطی، م.، رحیمی پاطاق، ا. (۱۳۹۴). بررسی رابطه سواد رسانه‌ای با آموزش و یادگیری الکترونیکی. در: دومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی، دانشگاه تربیت حیدریه.
- پریخ، م. (۱۳۸۶). *آموزش سواد اطلاعاتی: مفاهیم، روش‌ها و برنامه‌ها*. تهران: کتابدار.
- جعفرپور، م. (۱۳۹۱). مدلی برای پذیرش یادگیری الکترونیکی در دانشگاه‌های ایران. *مطالعات مدیریت فناوری اطلاعات*، ۱(۱): ۹۱-۱۲۱.
- حاجی، ج.، محمدی مهر، م.، محمدی‌آذر، ح. (۱۴۰۰). بازنمایی مشکلات آموزش در فضای مجازی با استفاده از برنامه شاد در دوره پاندمی کرونا: یک مطالعه پدیدارشناسی. *فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۱۱(۳): ۱۵۳-۱۷۴.
- حیبی، آ.، عدن‌ور، م. (۱۳۹۶). *مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل عاملی*. تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- حیبی، ح.، خدایاری شوطی، س. (۱۳۹۴). ارتباط سواد اطلاعاتی و دسترسی به امکانات با نگرش به یادگیری الکترونیکی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۵(۱): ۸-۱.
- حسینی پاکدهی، ع.ر.، شبیری، ح. (۱۳۹۶). آموزش سواد رسانه‌ای در فضای مجازی. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۳(۹): ۳۹-۷۶.
- خراسانی، ا.، عبدالملکی، ج.، زاهدی، ح. (۱۳۹۰). عوامل موثر بر پذیرش یادگیری الکترونیکی در بین دانشجویان دانشگاه

- علوم پزشکی تهران براساس پذیرش مدل فناوری (TAM). مجله آموزش پزشکی ایرانی، ۱۱(۶): ۶۶۴-۶۷۳.
- خطیب زنجانی، ن.، عجم، ع.ا.، باندوا، ص. (۱۳۹۶). رابطه آمادگی خودراهبری یادگیری با پذیرش یادگیری الکترونیکی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ایران. پرستاری ایران، ۳۰(۱۰۶): ۱۱-۲۲.
- درتاج، ف.، رجبیان ده زیره، م.، آزاد الله‌کرمی، آ. (۱۴۰۰). بررسی نقش سواد رسانه‌ای در پیش بینی نگرش نسبت به یادگیری الکترونیکی دانشجویان و اساتید در ایام کرونا. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۵(۵۵): ۹۷-۸۵.
- رجب‌پور، ا.، بابا احمدی، س. (۱۳۹۲). تعیین درجه آمادگی پذیرش یادگیری الکترونیکی در دانشگاه خلیج فارس. مطالعات مدیریت فناوری اطلاعات، ۲(۵): ۱۹-۴۰.
- رزاقی، م.، فلاوندی، ح.، حسنی، م. (۱۴۰۱). بررسی پیش‌بیندها و پیامدهای پذیرش یادگیری الکترونیکی در اهداف آموزشی و پژوهشی دانشجویان. مدیریت بر آموزش سازمان‌ها، ۱۱(۲): ۱۸۵-۱۵۷.
- رضایی، ع.م. (۱۳۹۹). ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان در دوران کرونا: چالش‌ها و راهکارها. روان‌شناسی تربیتی، ۱۶(۵۵): ۱۷۹-۲۱۴.
- رهبان کرباسدهی، ا. (۱۴۰۰). تأثیر کرونا و ویروس ۲۰۱۹ بر دانش‌آموزان با نیازهای ویژه. مجله دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ۲۹(۵): ۳۶۹۷-۳۶۹۳.
- رهبان کرباسدهی، ف.، رهبان کرباسدهی، ا. (۱۴۰۰). آموزش مجازی دانش‌آموزان طی همه‌گیری کرونا و ویروس ۲۰۱۹: معضلات و راهکارها. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، ۱۶(۳): ۲۲۵-۲۲۴.
- زارعی، ع.، جوادی‌پور، م. (۱۴۰۰). مشکلات یادگیری الکترونیکی در دانشگاه تهران از دیدگاه دانشجویان به واسطه شیوع ویروس کرونا. مدیریت و برنامه‌ریزی در نظام‌های آموزشی، ۱۴(۲): ۳۱۳-۳۴۲.
- زاهد بابلان، ع.، رجبی، س. (۱۳۹۰). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان. فن‌آوری آموزش، ۵(۴): ۳۰۹-۳۱۷.
- زردشتیان، ش.، عباسی، ه.، خانم‌رادی، س. (۱۳۹۶). اثر سواد رسانه‌ای بر قابلیت‌های کارآفرینی با نقش میانجی سواد اطلاعاتی در دانشجویان علوم ورزشی. مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، ۵(۱۸): ۴۱-۵۴.
- زمان‌پور، ع.، خانی، م.ح.، مرادیانی، خ. (۱۳۹۲). تأثیر اضطراب کامپیوتر بر نگرش به یادگیری الکترونیکی: نقش واسطه‌ای نگرش و خودکارآمدی کامپیوتر و اینترنت. روانشناسی تربیتی، ۹(۲۸): ۷۷-۹۸.
- زمانی، ع. (۱۳۸۲). استانداردهای سواد اطلاعاتی. پردازش و مدیریت اطلاعات، ۱۹(۱-۲): ۳۴-۴۱.
- شجاعی، م.، امیرپور، م. (۱۳۹۱). بررسی وضعیت سواد رسانه‌ای دانشجویان خراسان شمالی در جامعه اطلاعاتی. جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، ۳(۷): ۴۳-۵۶.
- شریفی رهنمو، م.، سراجی، ف.، شریفی رهنمو، س. (۱۳۹۷). نیازهای سواد رسانه‌ای دانشجویان دوره کارشناسی. مطالعات برنامه درسی آموزش عالی، ۹(۱۸): ۹۳-۷۱.
- شریفی، ا.، اسلامی، ف. (۱۳۹۰). ارزیابی استانداردهای سواد اطلاعاتی دانشجویان و رابطه آن با گرایش به یادگیری الکترونیکی. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۲(۲): ۳۵-۵۳.
- شمسی، م. (۱۳۹۹). سواد بهداشتی و شیوع کوید ۱۹. پایش، ۱۹(۲): ۲۲۴-۲۲۳.
- صیفوری، و.، غفاری، س. (۱۳۹۰). سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی دانشگاه رازی کرمانشاه. نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی، ۱۱(۱): ۹۵-۱۰۸.
- طیبنیا، و. (۱۳۸۵). بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده اقتصاد علامه طباطبائی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران.

- علی‌نژاد، م.، سرمدی، م.ر.، زندی، ب.، شبیری، س.م. (۱۳۹۰). سطح سواد اطلاعاتی و نقش آن در فرایند آموزش یادگیری الکترونیکی دانشجویان. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۷(۲): ۳۳۷-۳۳۷.
- فتحی‌واجراگه، ک.، پرداختچی، م.ح.، ربیعی، م. (۱۳۹۰). ارزشیابی اثربخشی دوره‌های آموزش مجازی در نظام آموزش عالی ایران. *فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۱(۴): ۲۱-۵.
- فلسفی، غ.ر. (۱۳۹۳). بررسی رابطه سواد رسانه‌ای با سبک زندگی مورد مطالعه: نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله دبیرستانی منطقه شش تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق.
- قاسمی، م.، صالحی، ک. (۱۳۹۶). آسیب‌شناسی موانع و چالش‌های فعالیت اعضای هیأت علمی جدید الاستخدام. *آموزش عالی ایران*، ۹(۲): ۱۰۳-۸۱.
- قاسمی، و. (۱۳۸۹). مدل‌سازی معادله ساختاری در پژوهش‌های اجتماعی. تهران: جامعه‌شناسان.
- قربانی، م.ر.، نیوشا، ب.، شاطریان، ف. (۱۳۹۵). ساخت و هنجاریابی آزمون سواد رسانه‌ای جوانان شهر تهران. *پژوهش‌های ارتباطی*، ۲۳(۸۸): ۹۸-۷۳.
- کمالی‌پور، م.، آزاد، م.، اشکانی، ن.، اسماعیل‌زاده، ز. (۱۳۹۶). بررسی میزان سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی، پرستاری، مامایی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان. *اطلاع‌رسانی پزشکی نوین*، ۳۳(۱): ۳۳-۴۷.
- محمدزاده، م.، موسوی، م.، پویا، م. (۱۳۹۳). تحلیل نگرش و عوامل تشویق‌کننده اعضای هیأت علمی و مدرسان دانشگاه پیام نور درباره یادگیری الکترونیکی. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۰(۲): ۴۶۶-۴۴۳.
- محمدی، ف.، شاکری، ص.، اکبری، س. (۱۳۹۱). سنجش سطح سواد اطلاعاتی مراجعه‌کنندگان سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس استانداردهای ACRL. *نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی*، ۲۱(۲): ۸۵-۹۶.
- مصطفوی، ز.، کمال‌خرازی، ع.ن.، نارنجی، ف. (۱۳۹۵). بررسی میزان تعامل دانشجویان در محیط یادگیری الکترونیکی. *پژوهش‌های آموزش و یادگیری*، ۱۳(۱): ۲۱-۳۶.
- ملکی، م.، قلعه‌ای، ع.، موسوی، ا. (۱۳۹۱). بررسی میزان آمادگی دانشجویان دانشگاه ارومیه برای شرکت در یادگیری الکترونیکی. *دانش‌شناسی*، ۱۸(۱۸): ۱۲۳-۱۴۲.
- منصوریان، ی. (۱۳۹۰). سواد اطلاعاتی. *دانشنامه ایرانی برنامه درسی*. قابل دسترس در: www.daneshnamehicsa.ir
- میری، ا.، چشمه‌سهرابی، م. (۱۳۹۰). بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر کارشناسی دانشگاه علم و صنعت ایران واحد اراک در محیط دیجیتال. *دانش‌شناسی*، ۴(۱۳): ۶۵-۷۶.
- نیازی، ل.، زارعی‌زوارکی، ا.، علی‌آبادی، خ. (۱۳۹۵). تاثیر برنامه آموزش سواد رسانه‌ای مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر میزان آگاهی دانش‌آموزان. *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۲(۷): ۱۱۹-۱۵۶.
- هرینگتون، د. (۱۳۹۱). *تحلیل عاملی تأییدی*. ترجمه م. مقدم، ش. واحدی، پ. قادری‌پاکدل. تبریز: انتشارات دانشگاه تبریز.
- هومن، ح.ع. (۱۳۹۶). *شناخت روش علمی در علوم رفتاری*. تهران: سمت.
- یزدانی، ف. (۱۳۹۱). طراحی ابزاری برای سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان همدان. *فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۲(۴): ۲۹-۵۲.

References

- Alinejad, M., Sarmadi M.R., Zandi, B. & Shobeiri, S.M. (2011). Level of information literacy and its role in e-learning of university students. *Research on Information Science and Public Libraries*, 17(2): 337-371. [in persian]
- Ardalan, M., Abdolmaleki, J., Ahmadi, M., Heidari Sureshjani, N. & Amani, M. (2020). The role of information literacy in teachers' lifelong learning smart schools in the fifth district of Tehran. *The*

- Journal of New Thoughts on Education*, 16(3): 117-144. [in persian]
- Ashrafi-rizi, H., Hssanzadeh, D. & Kazempour, Z. (2014). The rate of Media and Information Literacy among Isfahan University of Medical Sciences' students using global framework on mil indicators. *Health Information Management*, 11(4): 424-434. [in persian]
- Aydin, C.H. & Tasci, D. (2005). Measuring readiness for e-learning: Reflections from an emerging country. *Educational Technology and Society*, 8(4): 244-257.
- Babaeirad, B. (2008). *Media literacy and expanding human development in media literacy*. Tehran: Strategic Research Institute, Expediency Council. [in persian]
- Badri, R., Mesrabadi, J., Palangi, M. & Fathi, R. (2012). Factor structure of the school burnout questionnaire via confirmatory factor analysis in high school students. *Quarterly of Educational Measurement*, 2(7): 171-188. [in persian]
- Basati, M. & Rahimi Patagh, A. (2015). *Investigating the relationship between media literacy and e-learning*. In: Second International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle, Torbat Heydarieh University. [in persian]
- Bazargan, K. (2023). Relationship between students' readiness for e-learning, learner satisfaction and student performance: The case of a post-graduate education program. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 27(3): 113-141. [in persian]
- Bentler, P.M. & Chou, C. (1987). Practical issues in structural modeling. *Sociological Methods and Research*, No. 16: 78-117.
- Bentler, P.M. (1988). Comparative fit indexes in structural model. *Psychological Bulletin*, No. 107: 238-246.
- Davis, F.D., Bagozzi, R.P. & Warshaw, P.R. (1989). User acceptance of computer technology: a comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8): 982-1003.
- Dortaj, F., Rajabiyani Dehzireh, M. & Azad, A. (2022). The role of media literacy in predicting attitudes toward e-learning of students and professors in the Corona. *Journal of Research in Educational Systems*, 15(55): 85-97. [in persian]
- Eskandari, H. & Taghizadeh, A. (2016). Media Literacy: Null Curriculum in Higher Education. *Journal of Curriculum Technology*, 1(1): 1-17. [in persian]
- Esmail Pounaki, E., Esmaili Givi, M.R. & Fahimnia, F. (2016). Investigate the relation between the media literacy and information literacy of students of communication science and information science and knowledge. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 32(2): 581-604. [in persian]
- Esmail Pounaki, E., Esmaili Givi, M.R. & Fahimnia, F. (2016). Media literacy and information literacy and its impact on entrepreneurial ability. *Human Information Interaction*, 2(4): 64-76. [in persian]
- Falsafi, G.R. (2014). *Investigating the relationship between media literacy and the lifestyle of the study: 15 to 18-year-old high school teenagers in the sixth district of Tehran*. Master's thesis. Islamic Azad University, Tehran East Branch. [in persian]
- Fathi Vajargah, K., Pardakhtchi, H. & Rabeeyi, M. (2011). Effectiveness evaluation of virtual learning courses in high education system of Iran. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 1(4): 5-21. [in persian]

- Ghafourifard, M. (2020). The promotion of Virtual Education in Iran: The Potential which Turned into reality by Coronavirus. *Iranian Journal of Medical Education*, No. 20: 33-34.
- Ghasemi, M. & Salehi, K. (2017). Pathology of the obstacles and challenges of the activities of newly hired faculty members. *Journal of Iranian Higher Education*, 9(2): 81-103. [in persian]
- Ghasemi, V. (2010). *Structural equation modeling in social research*. Tehran: Sociologists. [in persian]
- Ghorbani, M.R., Niusha, B. & Shaterian, F. (2017). Constructing and standardizing of media literacy assessment questionnaire for youth in Tehran. *Communication Research*, 23(88): 73-98. [in persian]
- Habibi, A. & Adanvar, M. (2017). *Structural equation modeling and factor analysis*. Tehran: Academic Jihad Publishing Organization. [in persian]
- Habibi, H. & Khodayari Shouti, S. (2015). The Relationship between information literacy and access to facilities with attitudes toward e-learning among students of Urmia University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, 15(1): 1-8. [in persian]
- Haji, J., Mohammadimehr, M. & MohammadiAzar, H. (2021). Describing the problems of virtual education via shad application in corona pandemic: A phenomenological study. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 3: 153-174. [in persian]
- Hamutoğlu, N.B., Savaşçı, M. & Sezen-Gültekin, G. (2019). Digital literacy skills and attitudes towards e-learning. *Journal of Education and Future*, No. 16: 93-107.
- Herington, D. (2012). *Confirmatory factor analysis*. Translated by M. Moghadam, Sh. Vahidi P. & Ghaderi Pakdel. Tabriz: Tabriz University Press. [in persian]
- Homan, H.A. (2016). *Knowing the scientific method in behavioral sciences*. Tehran: Samt. [in persian]
- Hosseini Pakdehi, A. & Shobeyri, H. (2017). Media literacy education in cyberspace. *New Media Studies*, 3(9): 31-76. [in persian]
- Iranpour, P. (2010). *The level of media literacy and its role in using interactive media*. Master thesis of social communication sciences. Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran. [in persian]
- Jafarpoor, M. (2011). Study and identification of mobile commerce expansion obstacles in Iran. *Business Intelligence Management Studies*, 1(1): 91-121. [in persian]
- Jan, S. (2018). Investigating the relationship between students' digital literacy and their attitude towards using ICT. *International Journal of Educational Technology*, 5(2): 26-34.
- Kamali Pour, M., Azad, M., Ashkani, N. & Esmailzadeh, Z. (2017). Students' media literacy and information literacy in para-medicine, nursing and midwifery faculties of Hormozgan University of Medical Sciences. *JMIS*, 3(1): 38-45. [in persian]
- Khatib Zanjani, N., Ajam, A. & Badnova, S. (2017). Determining the relationship between self-directed learning readiness and acceptance of e-learning and academic achievement of students. *IJN*, 30(106): 11-22. [in persian]
- Khorasani, A., Abdolmaleki, J. & Zahedi, H. (2012). Factors affecting e-learning acceptance among students of Tehran University of Medical Sciences based on technology acceptance model (TAM). *Iranian Journal of Medical Education*, 11(6): 664-673. [in persian]
- Lee, A.Y.L. & So, C.Y.K. (2013). Media literacy and information literacy: Similarities and

- differences. *Media Education Research Journal*, No. 42: 137-145.
- Li, Y., Duan, Y., Fu, Z. & Alford, P. (2012). An empirical study on behavioral intention to reuse e-learning systems in rural China. *British Journal of Educational Technology*, 43(6): 933-948.
- Maleki, M., Ghalei, A. & Mosavi, A. (2012). Examining the level of readiness of Urmia University students to participate in e-learning. *Daneshsenasi*, 5(18): 123-143. [in persian]
- Mansourian, Y. (2011). *Information literacy. Iranian encyclopedia of curriculum*. Available at: www.daneshnamehicsa.ir. [in persian]
- Miri, A., Cheshmeh Sohrabi, M. (2011). Investigating the information literacy of final year undergraduate students of Iran University of Science and Technology Arak branch in the digital environment. *Daneshsenasi*, 4(13): 65-76. [in persian]
- Mohamadi, F., Shakeri, S. & Akbari, S. (2012). Measuring the level of information literacy of the referents of the organization of records and the national library of the Islamic Republic of Iran based on ACRL standards. *Journal of Information Systems and Services*, 1(2): 85-96. [in persian]
- Mohammadzadeh, M., Mousavi, M. & Pouya, M. (2015). Attitude and incentives of Payam-e-Noor University academics regarding e-learning. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 30(2): 443-466. [in persian]
- Mostafavi, Z., Kamal Kharazi, A.N. & Narenji, F. (2016). Investigation of student's interaction in e-learning environment; Case study: Mehralborz higher education institute. *Teaching and Learning Research*, 13(1): 21-36. [in persian]
- Niaze, L., Zarei Zavaraki, E. & Aliabadi, Kh. (2016). The effect of ICT-based media literacy education program on the knowledge at the second-grade elementary school students. *New Media Studies*, 2(7): 119-156. [in persian]
- Oxstrand, B. (2009). *Media Literacy Education-A discussion about Media, education in the Western countries, Europe and Sweden*. Paper presented at the Nord media conference in Karlstad University.
- Parirokh, M. (2007). *Teaching information literacy: Concepts, methods and programs*. Tehran: Ketabdar. [in persian]
- Poonsri Vate, U. (2007). *Readiness of E-Learning connectivity in Thailand*. Fourth International Conference on E-Learning for Knowledge-Based Society, Bangkok, Thailand.
- Rahbar Karbasdehi, E. (2021). Impact of coronavirus 2019 on students with special needs. *JSSU*, 29(5): 3693-3697. [in persian]
- Rahbar Karbasdehi, F. & Rahbar Karbasdehi, E. (2021). Virtual education of students during coronavirus 2019 epidemic: Problems and solutions. *Jmed*, 16(3): 224-225. [in persian]
- Rajabpour, E. & BabaAhmadi, S. (2013). Determine the degree of acceptance of e-learning readiness in the Persian Gulf University. *Business Intelligence Management Studies*, 2(5): 19-40. [in persian]
- Razzaghi, M., Ghalavandi, H. & Hasani, M. (2022). Investigating the precedents and consequences of accepting e-learning in students' educational and research goals. *MEO*, 11(2): 157-185. [in persian]
- Rezaei, A. (2020). Student learning evaluation during the corona: challenges and strategies. *Educational Psychology*, 16(55): 179-214. [in persian]
- Saba, T. (2013). Implications of e-learning systems and self-efficacy on students' outcomes: A model approach. *Human centric Computing and Information Science*: 2(6): 2-11.

- Seifouri, V. & Ghaffari, S. (2011). Information literacy of final year students of Razi University of Kermanshah. *Journal of Information Systems and Services*, 1(1): 95-108. [in persian]
- Shamsi, M. (2010). Health literacy and the spread of Covid-19. *Payesh*, 19(2): 223-224. [in persian]
- Sharifi Rahnamoo, M., Seraji, F. & Sharifi Rahnamoo, S. (2019). Media literacy needs of undergraduate students. *Journal of higher education curriculum studies*, 9(18): 71-93. [in persian]
- Sharifi, A. & Eslamieh, F. (2011). Evaluation of students' information literacy standards and its relationship with e-learning orientation. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 2(2): 35-53. [in persian]
- Shojaei, M. & Amirpour, M. (2012). Investigating the state of media literacy of North Khorasan students in the information society. *Sociology of youth studies*, 3(7): 43-56. [in persian]
- Tayebnia, V. (2006). *Survey of information literacy of graduate students of Allameh Tabatabai faculty of economics*. Master's thesis in library and information sciences. Islamic Azad University, Research Sciences Branch, Tehran. [in persian]
- Wang, H.C. & Chiu, Y.F. (2011). Assessing e-learning 2.0 system success. *Computers and Education*, 57(2): 1790-1800.
- Yazdani, F. (2011). Designing a tool to measure the information literacy of Payam Noor University students in Hamadan province. *Information and communication technology in educational sciences*, 2(4): 52-29. [in persian]
- Zahed Babelan, A. & Rajabi, S. (2011). Evaluation of information literacy in university students. *Technology of Education Journal(TEJ)*, 5(4): 203-211. [in persian]
- Zamani, E. (2003). Information Literacy standards. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 19(1): 34-41. [in persian]
- Zamanpour, E., Khani, M.H. & Moradiani, K. (2013). The effect of computer anxiety on attitude towards e-learning: the mediating role of attitude and self-efficacy of computer and internet. *Educational Psychology*, 9(28): 78-98. [in persian]
- Zardoshtian, S., Abbasi, H. & Khanmoradi, S. (2018). The effect of media literacy on entrepreneurship capabilities with the mediator role of information literacy in students of sport sciences. *Communication Management in Sport Media*, 5(18): 41-54. [in persian]
- Zarei, A. & Javadipour, M. (2021). Problems of e-learning in the University of Tehran due to the spread of coronavirus. *Journal of Management and Planning in Educational System*, 14(2): 313-342. [in persian]